

Шулюк Богдана Степанівна, викладач кафедри фінансів Тернопільського національного економічного університету, «Економіко-організаційні засади бюджетування сфери соціально-культурних послуг в Україні»

Б.С. Шулюк,
Тернопільський національний
економічний університет

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТУВАННЯ СФЕРИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Важливою передумовою здійснення ефективного бюджетування сфери соціально-культурних послуг є побудова дієвого економіко-організаційного механізму, що передбачає створення та функціонування органів, котрі приймають управлінські рішення щодо раціонального розподілу та використання бюджетних коштів.

Розроблення програм в процесі бюджетування сфери соціально-культурних послуг належить до компетенції Міністерства соціальної політики України; Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; Міністерства охорони здоров'я України; Міністерства культури України, діяльність котрих регламентується положеннями, зображених у табл. 1, та їх територіальних органів. Процес складання таких програм повинен відповідати цілям діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, визначених у стратегії макроекономічного і соціального розвитку держави. Саме соціально-культурні пріоритети повинні стати основою формування середньо- та довготермінових програм розвитку на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях.

Таблиця 1

Нормативно-правове регулювання та напрями спрямування діяльності міністерств у процесі бюджетування сфери соціально-культурних послуг в Україні*

№ п/п	Назва міністерства	Нормативно-правова підстава	Спрямування діяльності
1.	Міністерство соціальної політики України	Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 389/2011 Про Положення про Міністерство соціальної політики України (із змінами та доповненнями станом на 07.05.2012 р.)	Формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну.
2.	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України	Указ Президента України від 8 квітня 2011 року № 410/2011 Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (із змінами та доповненнями станом на 06.06.2011 р.)	Формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки, інновацій та інформатизації, інтелектуальної власності, молоді, фізичної культури та спорту.
3.	Міністерство охорони здоров'я України	Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 467/2011 Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України (із змінами та доповненнями станом на 14.02.2012 р.)	Формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, санітарного та епідемічного благополуччя населення, створення, виробництва, контролю якості й реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням.
4.	Міністерство культури України	Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 388/2011 Про Положення про Міністерство культури України	Формування забезпечення реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, кінематографії, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики.

* Складено автором на основі джерел [1; 2; 3; 4]

Для досягнення цілей, визначених на етапі стратегічного планування в програмних і прогнозних документах, головні розпорядники бюджетних коштів

формують бюджетні програми для залучення бюджетного фінансування. Відповідно їх діяльність спрямована на розробку, аналіз і відбір програм, а також встановлення головної мети, завдань та термінів їх реалізації. Тобто кожне міністерство чи органи виконавчої влади мають проекти планів дій на короткотерміновий та перспективні періоди. Розробивши плани діяльності, головні розпорядники бюджетних коштів визначають та розподіляють людські, матеріальні, фінансові та інші ресурси, необхідні для виконання програм, оцінюють їх вартість та приводять у відповідність з можливостями бюджету. При цьому обсяг запланованих видатків на реалізацію програм визначається, виходячи з: а) підсумків роботи розпорядника бюджетних коштів у минулих і поточних роках; б) оцінки плану його діяльності на поточний та перспективний періоди; в) очікуваних результатів впровадження програм на плановий та наступні роки; г) граничного обсягу видатків, доведеного Міністерством фінансів України.

Вказані міністерства мають подвійну функцію в процесі бюджетування сфери соціально-культурних послуг. З одного боку, усі вони можуть бути ініціаторами або державними замовниками певної програми відповідного соціально-культурного напрямку. Водночас на них покладається додаткова компетенція в сфері контролю над її виконанням. Внаслідок суміщення у вказаних міністерствах та в уряді загальної функції реалізації програм та загального контролю (а в більшості випадків – й безпосереднього контролю) за їх виконанням результативність цих програм є досить низькою, що призводить до недосягнення запланованих соціальних цілей, а ефективність такого контролю знижується.

Таким чином, ефективність діяльності економіко-організаційного механізму бюджетування сфери соціально-культурних послуг залежить від політико-правових засад соціально-культурної політики, яка проводиться в країні. Одним із найважливіших інструментів реалізації згаданої політики постають бюджетні та державні цільові програми, котрі виступають засобом державної фінансової допомоги при вирішенні пріоритетних соціально-

культурних завдань. Отже, згадані програми мають власні суспільні функції, цінність, завдання та коло суб'єктів-учасників й посідають самостійне місце в процесі державного бюджетування сфери соціально-культурних послуг.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 389/2011 Про Положення про Міністерство соціальної політики України (із змінами та доповненнями станом на 07.05.2012 р.) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – С. 66.

2. Указ Президента України від 8 квітня 2011 року № 410/2011 Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (із змінами та доповненнями станом на 06.06.2011 р.) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – С. 178.

3. Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 467/2011 Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України (із змінами та доповненнями станом на 14.02.2012 р.) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – С. 353.

4. Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 388/2011 Про Положення про Міністерство культури України // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – С. 57.